

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI
NEOVISNI OPERATER SUSTAVA U BOSNI I HERCEGOVINI
НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТОР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

IZVJEŠTAJ
O FINANSIJSKOM POSLOVANJU NOSBIH-a
ZA 1-6.2019. GODINE

august, 2019. godine

KARAKTERISTIKE FINANSIJSKOG POSLOVANJA NOSBIH-a U PERIODU JANUAR-JUNI 2019. GODINE

Kada je u pitanju finansijsko poslovanje, nema sumnje da je 2019. jedna od najtežih i najsloženijih godina za NOSBiH.

Finansijsko poslovanje NOSBiH-a u 2019. godini, pored već standardizovanih troškova i ulaganja, obilježice tri ključne činjenice, a to su:

- nastanak troškova vezanih za preseljenje i rad u novom poslovnom prostoru,
- otplata postojećeg kredita EBRD-a koji dopijeva nakon trogodišnjeg grace perioda te kredita Raiffeisen banke za rezervni centar, nakon isteka jednogodišnjeg grace perioda
- naplata potraživanja od Aluminijs d.d Mostar.

Osim toga, u 2019. godini je nastavljen nepovoljan finansijski trend iz 2018. koji se, prvenstveno, odnosi na:

- nedovoljan iznos tarife za rad NOSBiH-a, koji ne omogućava normalno funkcionisanje
- nepriznavanje pojedinih troškova u odluci o tarifi koji će neminovno nastati
- neodobravanje sredstava za kapitalne izdatke, uključujući i pojedine kreditne obaveze.

Zbog toga će se stvoriti obaveze koje će biti veće od raspoloživih izvora.

Ovim će biti istopljen skoro cjelokupan kumulativni višak prihoda, što znači da se likvidnost obezbjeđuje iz skupih kreditnih sredstava (overdraft).

Jedina finansijska pogodnost je da će se u 2019. godini godišnji troškovi zakupnine dosadašnjeg poslovnog prostora smanjiti sa 403.000 KM na oko 118.600 KM (koliko će se platiti za zakup dispečerskog centra), čime će se na godišnjem nivou postići ušteda od 284.000 KM.

S obzirom da je odlukom DERK-a drastično smanjen odobreni prihod te su umanjene, ili nisu priznate, određene rashodovne pozicije iz finansijskog plana, već u aprilu tekuće godine pristupilo se izradi i donošenju rebalansa finansijskog plana. U tom rebalansu NOSBiH nije mogao primijeniti sve predložene odredbe, odnosno, finansijske pozicije iz odluke o tarifi jer bi to bilo neodrživo za njegovo poslovanje. Rebalansom su tako, gdje god je to bilo moguće, usklađeni pojedini troškovi ili troškovne grupe sa onima iz odluke. Tamo gdje iz objektivnih razloga to nije bilo moguće, zadržani su planski, ili su utvrđeni novi – maksimalno restriktivni iznosi. Ukoliko bi se finansijski plan, odnosno, njegov rebalans dosljedno temeljili na svim pozicijama iz odluke, neminovno bi došlo do ozbiljnog poremećaja rada NOSBiH-a, kako u tehničko-tehnološkom smislu (izostalo bi održavanje pojedinih softverskih sistema te investiciona ulaganja), a neke obaveze, kao što su kamate i troškovi po pojedinim kreditima, uopće nisu priznate te se ne bi mogle ni izmiriti.

O odluci o tarifi za rad NOSBiH-a 2019. te njenim posljedicama na finansijski položaj kompanije, mnogo toga je već rečeno u planskim dokumentima i drugim materijalima, ali podsjećamo na neke ključne odredbe koje će se, nesumnjivo, negativno odraziti na poslovanje, posebno u drugom polugodištu.

Naime, Odlukom o tarifi broj: 04-28-5-427-59/18, od 19.02.2019. godine utvrđena je nova tarifa za rad NOSBiH-a u iznosu od 0,0047 feninga/kWh koju plaćaju proizvođači i 0,0563 feninga/kWh koju plaćaju kupci, te po tom osnovu i ukupan prihod 7.720.147 KM, dok je rebalansom prihod utvrđen u iznosu 7.415.535. Razlika od 304.612 KM je nastala zbog toga što su u trenutku donošenja rebalansa finansijskog plana bile poznate ostvarene količine potrošnje i proizvodnje, a shodno njima i ostvareni prihod, te je kao takav i obuhvaćen rebalansom.

Ukupni rashodi utvrđeni rebalansom su manji od planiranih za 627.760 KM, a u odnosu na odobrene Odlukom su veći za 809.429 KM.

Najznačajniji troškovi koji su rebalansom umanjeni u odnosu na planirane su:

- bruto plate i naknade zaposlenima za skoro oko 308.000 KM
- troškovi energenata za oko 43.000 KM
- održavanje softverskih alata za oko 64.000 KM
- ostale usluge za oko 145.000 KM
- troškovi materijala, te određeni materijalni i nematerijalni troškovi u ukupnom iznosu od oko 71.000 KM.

NOSBiH svoje finansijsko poslovanje, osim na tarifi za rad, od 2016. godine temelji i na tarifi za sistemsku uslugu.

Ukupan prihod NOSBiH-a, sa uključenim prihodima od sistemske i pomoćnih usluga, za prvih 6 mjeseci 2019. godine ostvaren je u iznosu 38.160.441 KM, dok su ukupni rashodi, sa troškovima pomoćnih usluga, iskazani u iznosu 38.562.538 KM iz čega proizilazi da je ostvaren višak rashoda nad prihodima u iznosu od 402.097 KM i to:

- po osnovu tarife za rad 361.892 KM
- po osnovu tarife za sistemske i pomoćne usluge 40.205 KM.

U nastavku će se sve bilansne pozicije, bilo da se upoređuju sa planiranim ili rebalansiranim, jedinstveno iskazivati terminom „planirane“, jer i finansijski plan, kao i njegov korektivni dokument rebalans, predstavljaju jedinstven planski dokument.

Finansijski rezultat sa uključenim prihodima i rashodima od tarife za rad i od sistemske i pomoćnih usluga

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>
Ukupni prihodi	34.218.925	38.160.441
Ukupni rashodi	38.023.263	38.562.538
Višak prihoda/rashoda	-3.804.338	-402.097

Finansijski rezultat samo po osnovu tarife za rad NOSBiH-a

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Po odluci DERK-a za 2019.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
Ukupni prihodi	3.571.373	7.720.147	7.415.535	3.606.735	48,64
Ukupni rashodi	3.756.246	7.720.147	8.529.576	3.968.627	46,54
<i>Višak prihoda/rashoda</i>	<i>-184.873</i>	<i>0</i>	<i>-1.114.041</i>	<i>-361.892</i>	<i>32,48</i>

Finansijsko poslovanje NOSBiH-a se u prvoj polovini 2019. godine zasnivalo na Odluci o tarifi za rad iz 2018. godine 04-28-5-364-47/17 od 18.04.2018. godine u iznosu 0,0039 feninga/kWh koju plaćaju proizvođači i 0,0469 feninga/kWh koju plaćaju kupci zaključno sa 01.03.2019. godine, dok je Odlukom broj 04-28-5-427-59/18 od 19.02.2019. godine utvrđena nova tarifa za rad NOSBiH-a u iznosu 0,0047 feninga/kWh koju plaćaju proizvođači i 0,0563 feninga/kWh koju plaćaju kupci od 01.03.2019. godine.

Ukupni prihodi za prvih 6 mjeseci 2019. godine ostvareni po osnovu tarife za rad iznose 3.606.735 KM i manji su za 224.362 KM kao posljedica primjene nove tarife od 01.03.2019., a ne od 01.01.2019. godine.

Jakom finansijskom disciplinom postignuto je da se većina rashoda kretala u planiranim, odnosno, odobrenim okvirima. Samo takvim odnosom maksimalne racionalizacije, većina rashoda se zadržala na nivou koji je odobren odlukom o tarifi, kao i finansijskim planom.

Finansijski rezultat samo po osnovu sistemske i pomoćnih usluga

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>
Ukupni prihodi	30.647.552	34.553.706
Ukupni rashodi	34.267.017	34.593.911
<i>Višak prihoda/rashoda</i>	<i>-3.619.465</i>	<i>-40.205</i>

Prihod prikupljen po osnovu tarife za sistemsku uslugu koristi se *isključivo* za tržišnu nabavku rezerve kapaciteta sekundarne i tercijarne regulacije, kao i nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnom sistemu te kompenzacije neželjenih odstupanja prema susjednim regulacijskim područjima. Bitno je istaći da je po tom osnovu, u posmatranom polugodištu, iskazan negativan saldo od 40.205 KM. U prva tri mjeseca je ostvaren negativan saldo u iznosu 1.975.793 KM kada se primjenjivala tarifa iz 2017. godine (0,3187 feninga/kWh za januar) i iz 2019. 0,4143 feninga/kWh (za februar i mart), da bi DERK u martu mjesecu, uvidjevši da je za prva tri mjeseca iskazan negativan saldo, a prihvativši sugestije NOSBiH-a da iznos tarife nije dovoljan da bi se održao balans elektroenergetskog sistema u BiH, odobrio novu tarifu, u iznosu 0,4632 feninga/kWh, koja se primjenjuje od 01.04.2019. godine. Na taj način je za period april-juni 2019. godine ostavren suficit u iznosu 1.935.588 KM. Ocjena je da bi pozitivan saldo između prihoda i rashoda, odnosno, suficit od pomoćnih usluga trebao kontinuirano iznositi najmanje 5 do 6 miliona KM čime bi se pokrili troškovi debalansa i prijenosni gubici. To takođe upućuje na zaključak da je postojeća tarifa za sistemsku uslugu u iznosu od 0,4632 feninga/kWh sa primjenom od 01.04.2019. godine, za sada prilično izbalansirana.

NOSBiH, i pored svega, ne bi mogao uredno izmirivati sve svoje obaveze prema balansno odgovornim stranama da nije bilo suficita prenesenog iz prethodnih godina.

NOSBiH je u prvom polugodištu suočen sa visokim potraživanjem od Aluminija dd Mostar, koje na dan 30.06.2019. ukupno iznosi 3.166.714 KM po osnovu sistemske i pomoćnih usluga. Ovdje posebno ističemo da je Uprava NOSBiH-a preduzela sve radnje u skladu sa zakonskom regulativom i Ugovorom o preuzimanju i reprogramu duga br. OPU-IP 738/2018 od 20.12.2018. godine između *Al Trade d.o.o. Mostar*, Aluminija d.d. Mostar i NOSBiH-a kako bi se navedena potraživanja naplatila. U tom smislu NOSBiH je podnio mjenice *UniCredit Bank d.d.* za naplatu potraživanja od Aluminija, ali mjenice je NOSBiH-u banka vratila sa obrazloženjem da se Aluminij d.d. Mostar nalazi u postupku finansijske konsolidacije, a dok postupak finansijske konsolidacije traje, prinudna naplata se ne može pokrenuti. Odlukom Vlade Federacije BiH postupak finansijske konsolidacije Aluminija d.d. Mostar je produžen do 10.12.2019. godine.

S obzirom na visoka potraživanja od Aluminija d.d. Mostar i na njihovu starosnu strukturu, a uzimajući u obzir međunarodne računovodstvene standarde i računovodstvene politike NOSBiH-a skrećemo pažnju na uticaj ovih potraživanja na finansijski rezultat u 2019. godini.

S obzirom da se u obrascima polugodišnjeg obračuna (bilansu stanja i bilansu uspjeha) iskazuje ukupan prihod i ukupni rashodi što ih čine prihodi/rashodi koji se stiču po dvije različite tarife i namjene te da se prihod od sistemske i pomoćnih usluga može samo namjenski koristiti za tržišnu nabavku rezervi kapaciteta regulacije i balansiranja sistema, a da se troškovi poslovanja finansiraju isključivo iz prihoda za rad NOSBiH-a, to će se u nastavku izvještaja odvojeno analizirati bilansne pozicije koje proističu iz tarife za rad NOSBiH-a.

Dakle, izvještaj će se, uglavnom, bazirati samo na ostvarenom ukupnom prihodu od 3.606.735 KM i ukupnim rashodima od 3.968.627 KM po osnovu tarife za rad NOSBiH-a.

BILANS STANJA NA DAN 30.06.2019.

Grupa konta	POZICIJA	Iznos po odbitku ispravke vrijednosti	
		Stanje na dan 30.06.2018.	Stanje na dan 30.06.2019.
	A K T I V A		
	A. OSNOVNA IMOVINA	10.299.063	10.792.739
0,0	Nekretnine, postrojenja i oprema	9.688.641	10.312.876
01	Nematerijalna stalna sredstva	456.077	330.809
02,03	Dugoročni plasmani i potraživanja	146.229	146.229
04	Biološka imovina		
05	Ulaganja u nekretnine		
06	Stalna sredstva namijenjena prodaji		
08	Dugoročna razgraničenja	8.116	2.825
	B. TEKUĆA (OBRTNA) SREDSTVA	18.391.122	13.995.928
10	Novac i novčani ekvivalenti	7.360.408	1.529.101
11,12	Kratkoročni plasmani i potraživanja:	2.323.092	4.100.143
	- potraživanja po osnovu tarife	268.485	310.525
	- potraživanja za pomoćne usluge	1.357.190	3.237.624
	- potraživanja od kupaaca za ITC i aukcije	584.524	538.280
	- potraživanja od zaposlenih za akontacije za služ.put	6.360	6.080
	- ostala potraživanja	106.533	7.634
13	Zalihe	72.380	72.380
14	Ulazni porez (PDV)	1.651.966	483.011

18	Kratkoročna razgraničenja:	6.983.276	7.811.293
	- članarina ENTSO-E	377.809	377.474
	- razni razgraničeni troškovi	111.784	166.912
	- troškovi osiguranja	5.818	13.071
	- razgraničenja za ITC i aukcije	274.702	131.262
	- obračunati prihod za rad NOSBiH-a	546.847	656.413
	- obračunati prihod za pomoćne usluge	5.664.274	6.458.590
	- ostala razgraničenja	2.042	7.571
	UKUPNO AKTIVA (A+B)	28.690.185	24.788.667
	P A S I V A		
	A. TRAJNI IZVORI	13.222.042	5.842.023
200	Trajni izvori	1.649.278	1.649.278
201	Rezerve		
202	Neraspoređeni višak prihoda	15.377.102	4.594.842
203	Neraspoređeni višak rashoda	3.804.338	402.097
204	Revalorizacije rezerve		
	B. DUGOROČNE OBAVEZE	7.530.078	8.769.858
21	Dugoročne finansijske obaveze	6.973.610	8.487.768
28	Dugoročna razgraničenja i rezervis.	556.468	282.090
	C. KRATKOROČNE OBAVEZE	7.938.065	10.176.786
30	Kratkoročne obaveze:	2.526.868	3.824.430
	- obaveze prema dobavljačima u zemlji	1.561.334	2.511.246
	- obaveze prema dobavljačima u inostranstvu	650.870	875.937
	- obaveze prema dobavljačima za pomoćne usluge	13.909	9.463
	- obaveze za bruto plate i naknade radnicima i dr.	287.825	265.496
	- obaveze za naknade UO	12.930	13.466
	- ostale obaveze	-	148.622
31,32	Kratkoročne finansijske obaveze	311.029	534.923
34	Obaveze za PDV	7.774	205.239
38	Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja:	5.092.394	5.612.394
	- razgraničeni rashodi po osnovu tarife za rad	240.271	542.273
	- razgraničeni rashodi po osnovu pomoćnih usluga	4.580.289	4.836.497
	- ostali razgraničeni rashodi	127.989	2.769
	- odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a	5.023	13.060
	- odloženi prihod po osnovu doancije CROSSBOW	138.822	217.795
	UKUPNO PASIVA (A+B+C)	28.690.185	24.788.667

ANALIZA BILANSA STANJA NA DAN 30.06.2019.

Bilans stanja, po definiciji, predstavlja presjek cjelokupne imovine jedne kompanije na određeni dan. S jedne strane se iskazuju sredstva (aktiva), naspram obaveza i kapitala (pasiva) koje moraju biti potpuno uravnotežene.

Bilans stanja, dakle, predstavlja osnovu za sagledavanje finansijske snage i sposobnosti kompanije. U bilansu stanja NOSBIH-a dat je pregled aktive i pasive na dan 30.06.2019. te uporedni pregled za isti period prošle godine.

U bilansu stanja, osim obaveza i potraživanja nastalih iz redovnog rada NOSBiH-a, obuhvaćene su i one iz procesa sistemske i pomoćnih usluga, kao i višak prihoda po tom osnovu, čime se višestruko uvećava aktiva, kao i njeni izvori, iskazani u pasivi.

AKTIVA

Iskazana stanja *osnovne imovine* na kraju obračunskog perioda (30.06.2019.) predstavljaju, zapravo početna stanja na dan 01.01.2019. te novo nabavljena sredstva u toku obračunskog perioda što uključuje i sredstva u pripremi, sa obračunom ispravke vrijednosti (amortizacijom) na polugodišnjem nivou, kao i avanse date za nabavku sredstava.

Ukupna aktiva NOSBIH-a na dan 30.06.2019. godine, po sadašnjoj vrijednosti, iznosi 24.788.667 KM.

struktura aktive	30.06.2018.	%	30.06.2019.	%
1. osnovna imovina	10.299.063	36	10.792.739	44
2. kratkotrajna imovina	18.391.122	64	13.995.928	56
UKUPNO:	28.690.185	100	24.788.667	100

U strukturi aktive, vrijednost *osnovne imovine* iznosi 10.792.739 KM sa učešćem od 44%, dok kratkotrajna/tekuća sredstva u iznosu od 13.995.928 KM učestvuju sa 56%.

Evidentno je da je u ovoj godini došlo do povećanja vrijednosti osnovne imovine u odnosu na uporednu 2018. godinu u iznosu, kao posljedica nabavke dispečerskog dnevnika i avansa za sistem SCADA.

1. Strukturu *osnovne imovine* u ukupnom iznosu od 10.792.739 KM čine:

a) materijalna sredstva	9.746.130
b) nematerijalna sredstva	330.809
c) nekretnina i oprema u pripremi i dati avansi	566.746
d) dugoročni plasmani, potraživanja i razgraničenja	149.054

a,b) Materijalna i nematerijalna sredstva (9.746.130 KM+330.809 KM) su sva sredstva u funkciji kojima raspolaže NOSBIH, uključujući i novonabavljena sredstva te investicione projekte koji su stavljeni u funkciju do 30.06.2019. godine. Posebno je značajno napomenuti da je NOSBIH, u svjetlu novog objavljenog MSFI-a 16, izvršio procjenu i identifikaciju ugovora o zakupu poslovnog prostora zaključenog sa Energoinvestom (Ugovor broj: 1311-1/18 od 01.10.2018. godine), odnosno, odredio da je u konkretnom slučaju najam primjenjiv u kontekstu zahtjeva MSFI-a 16.

U skladu sa zahtjevima standarda, kod prve primjene MSFI-a 16, NOSBIH je odabrao retroaktivni pristup sa kumulativnim učinkom, tačka C5 (b), te je uknjižena imovina sa pravom korištenja (pod stavkom građevinski objekti) u iznosu od 301.628 KM i uknjižena je obaveza (ostale finansijske obaveze) u istom iznosu.

Ukupna ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu u periodu od 01.01-30.06.2019. godine iznose 304.346 KM, a evidentirana sredstva su stavljena u upotrebu te je obračunata amortizacija.

Ulaganja u investicije, kao i njihovi izvori, detaljno su analizirani u Izvještaju o investicijama.

c) Na poziciji „**nekretnine i oprema u pripremi i dati avansi**“, 30.06.2019. iskazan je iznos od 566.746 KM, od čega se na opremu u pripremi odnosi 117.212 KM, po osnovu konsultantskih usluga vezanih za sistem SCADA, dok se na avanse za opremu otpada 449.534 KM.

d) Na poziciji „**dugoročni plasmani, potraživanja i razgraničenja**“ iskazan je *osnivački kapital* za SEE CAO u iznosu od 78.233 KM. U skladu sa Sporazumom o osnivanju SEE CAO-a svaki od sedam osnivača ove aukcijske kuće uplatio je po 40.000 EUR na ime „osnivačkog kapitala“. Osim toga, na ime osnivačkog kapitala Centra za koordinaciju sigurnosti (SCC), uplaćeno je 67.996 KM, dok se na razgraničenjima od 2.825 KM iskazuju troškovi za održavanje i osiguranje stalnih sredstava te ostali razgraničeni troškovi.

2. Kratkotrajna imovina iskazana u aktivi bilansa stanja iznosi ukupno 13.995.928 KM
Njenu strukturu, prvenstveno, čine:

	KM	%
2.1. novčana sredstava na blagajni i transakcionim računima (bez pomoćnih usluga)	770.342	5,5
2.1.1. transakcioni račun pomoćnih usluga	758.759	5,4
2.2. kratkoročni plasmani i potraživanja	862.519	6,1
2.2.1. kratkoročna potraživanja od pomoćnih usluga	3.237.624	23,1
2.3. zalihe	72.380	0,5
2.4. ulazni PDV	98.237	0,7
2.4.1. ulazni PDV po osnovu pomoćnih usluga	384.774	2,8
2.5. kratkoročna razgraničenja	1.352.703	9,7
2.5.1. kratkoročna razgraničenja-pomoćne usluge	6.458.590	46,2
Ukupno:	13.995.928	100,0

Vidljivo je da u strukturi kratkotrajne imovine dominiraju potraživanja po osnovu pomoćnih usluga koja učestvuju sa oko 70%, dok se ostatak nalazi u novčanim sredstvima, potraživanjima, zalihama i kratkoročnim razgraničenjima.

1. Strukturu novčanih sredstava čine:

	KM
- blagajna	4.371
- glavni transakcioni račun	402.477
- račun investicija	1.314
- računi ITC-a, SEE CAO-a, EMS-a,	70.292
- račun CROSSBOW	291.888
UKUPNO:	770.342
- račun pomoćnih usluga	758.759
SVE UKUPNO:	1.529.101

U strukturi novčanih sredstava, na dan 30.06.2019., zatečena sredstva iz redovnog poslovanja NOSBiH-a, (blagajna, glavni i investicioni račun) iznosila su 408.162 KM, dok su u ostatku od 70.292 KM sredstva ITC-a i aukcija, koja će biti prenijeta Elektroprijenosu BiH, te sredstva od systemske i pomoćnih usluga u iznosu od 758.759 KM. Sredstva

dodijeljena za projekt CROSSBOW (grant), koja se mogu koristiti isključivo namjenski, iznose 291.888 KM.

2. Kratkoročni plasmani i potraživanja (4.100.143) na dan 30.06.2019. odnose se na:

	KM
- potraživanja od kupaca za redovno poslovanje	310.525
- potraživanja od kupaca za pomoćne usluge	3.237.624
- potraživanja od kupaca za ITC i aukcije	538.280
- potraživanja od zaposlenih za akontacije za sl. put	6.080
- ostala potraživanja	7.634
UKUPNO:	4.100.143

- Potraživanja od kupaca za redovno poslovanje se odnose na nenaplaćene fakture od kompanije Aluminij dd Mostar po osnovu tarife za rad (302.552 KM) i potraživanja po osnovu kamate (7.973).
- Potraživanja od kupaca za pomoćne usluge u ukupnom iznosu 3.237.624 KM se takođe odnose na višemjesečna potraživanja od Aluminija (3.166.714 KM) i potraživanja od EMS-a za mjesec juni 2019. godine po osnovu prekogranične balansne energije (70.910 KM)
- Potraživanja po osnovu ITC mehanizma te aukcija, kako za PDV od Elektroprijenosa, tako i za aukcije od SEE CAO-a i EMS-a, ukupno iznose 538.280 KM
- Zatečeno stanje isplaćenih, a nepravdanih akontacija za službena putovanja iznosi 6.080 KM i
- Ostala potraživanja iznosila su 7.634 KM; od čega za više plaćeni porez po odbitku otpada 1.458 KM, za refundacije naknada plata zaposlenih za vrijeme bolovanja i refundacije za zapošljavanje 4.611 KM, a na ostala potraživanja 1.565 KM.

3. Iskazane zalihe u iznosu od 72.380 KM odnose se na rezervne dijelove za sistem SCADA.

4. Ulazni PDV u iznosu od 483.011 KM odnosi se na ulazni PDV za fakture Elektroprijenosa iz juna (98.237 KM) koje su zaprimljene nakon 30.06.2019. godine, dok ostatak u iznosu od 384.773 KM predstavlja „poreski kredit“ nastao, najvećim dijelom po osnovu pomoćnih usluga i debalansa.

5. Kratkoročna razgraničenja u ukupnom iznosu od 7.811.293 KM odnose se na fakture koje su evidentirane do 30.06.2019. godine, a trošak se odnosi na drugo polugodište u iznosu 557.457 KM, kao i obračunati prihod u iznosu 7.253.836 KM (fakture izdate u julu, a odnose se na mjesec juni 2019. godine)

- članarine ENTSO-E	377.474
- razni razgraničeni troškovi:	166.912
<i>regulatorna naknada</i>	35.000
<i>održavanje sistema SCADA</i>	45.743
<i>održavanje PSS-a</i>	17.629
<i>licence za antivirusni program</i>	63.994
<i>ostali razgraničeni troškovi</i>	4.546
- troškovi osiguranja	13.071
- razgraničenja za ITC i aukcije	131.262

- obračunati prihod od kupaca za rad NOSBiH-a	656.413
- obračunati prihod za pomoćne usluge	6.458.590
- ostala razgraničenja	7.571
Ukupno:	7.811.293

PASIVA

Pasiva (izvori sredstava) je potpuno uravnotežena sa aktivom i na dan 30.06.2019. godine iznosila je 24.788.667 KM. Strukturu izvora sredstava (pasivu) čine trajni izvori, dugoročne i kratkoročne obaveze, sa uključenim pomoćnim uslugama.

Red. br.	Struktura pasive	Iznos KM	%
1.	Trajni izvori	5.842.023	23,6
2.	Dugoročne obaveze	8.769.858	35,4
3.	Kratkoročne obaveze	10.176.786	41,0
	UKUPNO	24.788.667	100

Evidentno je da u strukturi izvora sredstava (pasive), trajni izvori (vlasnički/osnivački kapital i viškovi prihoda iz tekuće i prethodnih godina) iznosi oko 23,6%, dok se preostali dio, od oko 76,4%, odnosi na obaveze, iskazane kao dugoročne i kratkoročne. U odnosu na isti period prošle godine, smanjeno je učešće trajnih izvora u strukturi ukupnih izvora za 22,5%, prvenstveno zbog iskazanog viška rashoda i u prošloj godini (10.782.260 KM) i u tekućem polugodištu (402.097 KM).

1. Trajni izvori odnose se na:

	KM
1.1. trajni kapital NOSBiH-a	1.649.278
1.2. neraspoređeni višak prihoda iz ranijih godina (tarifa za rad)	310.053
1.3. iskazani višak rashoda nad prihodima (tarifa za rad) 30.06.2019.	-361.892
1.4. neraspoređeni višak prihoda iz ranijih godina (sist. i pom. usluge)	4.284.789
1.5. iskazani višak rashoda nad prihodima (sist. i pom. usluge) 30.06.2019.)	-40.205
Ukupno:	5.842.023

Neraspoređeni višak prihoda iz ranijih godina, stican po osnovu tarife za rad NOSBiH-a, koji je na dan 31.12.2018. kumulativno iznosio 310.053 KM koristi se kao rezerva za podršku likvidnosti te za pokriće viška rashoda nad prihodima. Prema rebalansu, višak rashoda nad prihodima po osnovu tarife za rad za tekuću godinu iznosiće 1.114.041 KM.

Na dan 30.06.2019. iskazan je *višak rashoda nad prihodima* u visini od 402.097 KM i to iz bilansnih pozicija koje se odnose na tarifu za rad NOSBiH-a 361.892 KM, dok je od systemske i pomoćnih usluga ostvaren negativan rezultat u iznosu od 40.205. KM. S obzirom da se polugodišnji obračun smatra privremenim, iskazani višak rashoda se ne može pokrivati sve do konačnog godišnjeg obračuna.

Međutim, i pored toga što je ostvaren negativan rezultat od 40.205 KM (pom. usluge), još uvijek je u saldu značajan višak prihoda od pomoćnih usluga (4,2 mil. KM).

2. **Dugoročne obaveze** koje na dan 30.06.2019. iznose 8.769.858 KM odnose se na:

- dugoročne finansijske obaveze 8.487.768 KM
- dugoročna razgraničenja i rezervisanja 556.468 KM.

Specifikacija dugoročnih finansijskih obaveza:

Red.br.	Dugoročne finansijske obaveze	Iznos KM
1.	Dugoročni kredit <i>Raiffeisen Bank</i> (ug. br. 3841/15)	55.000
2.	Dugoročni kredit <i>Raiffeisen Bank</i> (ug. br. 5053/17)	2.126.514
3.	Dugoročni kredit EBRD-novi (Ug. 47324)	6.114.243
4.	Dugoročni kredit <i>BH Telecom</i>	213
5.	Poslovni zakup Energoinvest	191.798
	UKUPNO	8.487.768

Dugoročne finansijske obaveze odnose se na ostatak kredita čiji iznos je utvrđen nakon reklasifikacije tekućeg dospjeća po otplatnom planu i zakup poslovnog prostora za dispečerski centar u Pofalićima, koji se prema MSFI 16 od 01.01.2019. vodi preko bilansa stanja.

Specifikacija dugoročnih razgraničenja i rezervisanja:

Red.br.	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	Iznos KM
1.	Odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a (ug. br.C35157/1137/6578)-poslovna zgrada	226.610
2.	Odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a (ug. br.C35157/1137/6578)-poslovna zgrada-SCADA	55.480
	UKUPNO	282.090

Na ***dugoročnim razgraničenjima*** su iskazana sredstva granta EBRD-a (Ug.br. C35157/1137/6578) za poslovnu zgradu i sistem SCADA kao odloženi prihod u iznosu od 282.090 KM. Inače, okvirni iznos ovih sredstava po ugovoru je oko 800.000 KM i do 30.06.2019. je povučeno 312.562 KM, a predviđena su za konsultantske usluge vezane za realizaciju kredita EBRD-a (novi) br.47324.

Nakon stavljanja ovih sredstava u funkcija, grant će se iskazivati u „prihodima od donacije“ te „amortizaciji“ u istim godišnjim iznosima, sve dok traje amortizacioni vijek zgrade, odnosno, sistema SCADA, za koje je grant obezbijeđen.

3. **Kratkoročne obaveze** koje na dan 30.06.2019. godine iznose 10.176.786 KM odnose se na:

Red.br.	Kratkoročne obaveze	Iznos KM
1.	Kratkoročne obaveze	3.814.767
2.	Kratkoročne obaveze-pomoćne usluge	9.463
3.	Kratkoročne finansijske obaveze	534.923
4.	Obaveze za PDV	205.239
5.	Kkratkoročna razgraničenja i rezervisanja	775.897
6.	Kratkoroč. razgraničenja i rezerv.-pom. usl.	4.836.497
	UKUPNO	10.176.786

Obrazloženje kratkoročnih obaveza:

Kratkoročne obaveze u iznosu od 3.824.230 KM obuhvataju:

Red.br.	Kratkoročne obaveze	Iznos KM
1.	Obaveze prema dobavljačima	3.387.183
2.	Kratkoročne obaveze-pomoćne usluge	9.463
2.	Obaveze za bruto plate i naknade radnicima i dr.	265.496
3.	Obaveze za naknade UO	13.466
4.	Ostale obaveze	148.622
	UKUPNO	3.824.230

- ***Obaveze prema dobavljačima*** čine obaveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu 2.511.246 KM i obaveze prema dobavljačima u inostranstvu u iznosu 875.937 KM. Obaveze prema dobavljačima u zemlji se odnose na obaveze za obezbjeđenje poslovnog objekta Agencija INZA 4.768 KM, DERK (regulatorna naknada) 32.861 KM, Energoinvest (režijski troškovi) 3.938 KM, MTEL (usluge interneta i telefona) 3.721 KM te obaveze po osnovu aukcija kapaciteta i ITC mehanizma prema Elektroprijenosu BiH u ukupnom iznosu 2.453.447 KM (*SEE CAO* 1.803.556 KM, EMS 292.686 KM, ITC 357.205 KM), kao i druge obaveze u iznosu 12.511 KM. Povećane obaveze prema Elektroprijenosu su nastale kao posljedica zaključka DERK-a o odobravanju privremenog korištenja dijela sredstava koja se ostvaruju po osnovu primjene ITC mehanizma i aukcija za prekogranične prijenosne kapacitete, kao podrška tekućoj likvidnosti NOSBiH-a. Prema navedenom zaključku, NOSBiH ima obavezu da do 31.12.2019. godine Elektroprijenosu vrati privremeno zadržana sredstva.

Obaveze prema inodobavljačima su preostali dug za članarinu ENTSO-E 566.211 KM, obaveze za održavanje TNA softvera za Elektroenergetski koordinacioni centar 11.738 KM, zatim obaveze za finansiranje SCC-a 48.896 KM, obaveze za finansiranje SEE CAO 11.524 KM, obaveze za održavanje SCADA sistema Siemens 120.105 KM, obaveze za konsultatske usluge vezane za sistem SCADA po ugovoru o grantu WSP 117.212 KM (ova obaveza se plaća iz sredstava granta EBRD-a) i druge obaveze u iznosu 251 KM.

- ***Kratkoročne obaveze-pomoćne usluge*** u iznosu 9.463 KM odnose se na obaveze prema dobavljačima za pomoćne usluge (EFT Stanari 5.700 KM) i obaveze po osnovu debalansa (*Petrol Oil BH Company* 3.763 KM).
- Iznos od 265.496 KM su ***obaveze za bruto plate i naknade*** koje su obračunate za juni, a isplaćene u julu tekuće godine. Isto obrazloženje, koje je dato za plate, odnosi se i na naknade UO, dakle, naknade obračunate za juni (13.466 KM), a isplaćene u mjesecu julu.
- ***Ostale obaveze*** u iznosu 148.622 KM se odnose na obaveze po osnovu kamate za EBRD kredit br.47324 (146.675 KM) te druge obaveze, u iznosu 1.947 KM (porez na nepokretnost, i dr.)

Kratkoročne finansijske obaveze u iznosu od 534.923 KM odnose se na tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza (kredita) koje, prema MRS-u 1 (paragraf 51-56), dopijevaju za izmirenje u roku kraćem od 12 mjeseci. Ove obaveze se odnose na otplatu rata „dugoročnih kredita Raiffeisen banke (157.143 KM), otplatu rate kredita EBRD-a

(321.802) kao i tekući dio dugoročnih obaveza prema BH Telecomu, u iznosu od 584 KM. Ovdje je i tekući dio obaveza po osnovu zakupa poslovnog prostora u zgradi Energoinvesta 55.395 KM.

Obaveze za PDV koje iznose 205.239 KM su obaveze za mjesec juni, a dospijevaju za plaćanje do 10. jula, nakon sastavljanja PDV prijave za taj mjesec.

Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja u iznosu od 5.612.394 KM, najvećim dijelom su fakture za pomoćne usluge koje se odnose na juni, a stigle su u julu 2019. godine (4.836.497 KM), kao i razgraničeni rashodi (dobavljači) za rad NOSBiH-a (542.273 KM), i ostali razgraničeni rashodi 2.769 KM, te sredstva grantova (odloženi prihodi) u iznosu od 230.855 KM.

Zaključak: U prvom polugodištu tekuće godine, u odnosu na isti period prošle godine, došlo je do smanjenja vlastitih izvora za oko 7,4 mil. KM, uz značajnije povećanje tuđih, uglavnom, kreditnih dugoročnih i kratkoročnih sredstava za oko 3,5 mil. KM. Ovakvo stanje će prouzrokovati veoma nepovoljan finansijski bilans u tekućoj i narednoj 2020. godini, uz prijetnju da ozbiljno ugrozi likvidnost i poslovanje, pogotovu ukoliko ne bude odobrena zadovoljavajuća tarifa za rad NOSBiH-a iz koje će se moći obezbijediti pokriće i izmirenje dospjelih kreditnih i svih drugih obaveza.

Koeficijent likvidnosti

Ako se likvidnost, odnosno, platežna sposobnost posmatra kroz odnos kratkoročne imovine i kratkoročnih obaveza ($13.995.928 : 10.176.876 = 1,37$), može se zaključiti da je *opća likvidnost* u posmatranom periodu bila sasvim zadovoljavajuća, odnosno, da su ukupne kratkoročne obaveze na dan 30.06.2019. u potpunosti bile pokrivena realnim sredstvima.

Međutim, *koeficijent trenutne likvidnosti* posmatran kroz odnos novčanih sredstava, naspram kratkoročnih obaveza ($1.529.101 : 10.176.876$) je 0,158, što znači da 100 KM iskazanih kratkoročnih obaveza na dan 30.06.2019. ima trenutno novčano pokriće sa 15 KM.

BILANS USPJEHA u periodu 01.01.-30.06.2019. godine

Red. br.	POZICIJA	I Z N O S	
		Ostvareno 01.01.-30.06.2018.	Ostvareno 01.01.-30.06.2019.
	PRIHODI		
1.	Članarina		
2.	Prihodi iz budžeta		
3.	Humanitarni prihodi		
4.	Prihodi od vlastite djelatnosti	34.072.555	38.031.434
5.	Ostali prihodi	146.370	129.007
	A. UKUPNO PRIHODI	34.218.925	38.160.441

	R A S H O D I	Ostvareno 01.01.-30.06.2018.	Ostvareno 01.01.-30.06.2019.
1.	Materijal i energija	55.917	79.079
2.	Usluge	35.022.205	35.258.326
3.	Plate i ostala primanja zaposlenih	2.019.124	1.914.284
4.	Amortizacija	194.418	553.819
5.	Finansijski troškovi	179.124	194.087

6.	Putni troškovi	60.777	69.742
7.	Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata	13.920	13.256
8.	Ostali rashodi	477.778	479.945
	B. UKUPNO RASHODI	38.023.263	38.562.538

	Višak prihoda		
	Višak rashoda	3.804.338	402.097

Poslovni rezultat NOSBIH-a formira se po principu sučeljavanja prihoda i rashoda. U periodu 01.01. do 30.06.2019. godine ostvaren je ukupan prihod od tarife za rad NOSBIH-a i tarife za sistemsku i pomoćne usluge u iznosu od 38.160.441 KM. U istom periodu nastali su i rashodi u ukupnom iznosu od 38.562.538 KM. Takav odnos rezultirao je viškom rashoda nad prihodima, koji iznosi 402.097 KM.

U istom periodu prošle godine iskazan je deficit, odnosno, višak rashoda nad prihodima u iznosu od 3.804.338 KM.

Razlog zbog kojeg je iskazan višak rashoda nad prihodima od 402.097. KM je neprimjenjivanje nove tarife za rad NOSBIH-a od 01.01.2019. godine, već od 01.03.2019. godine, kao i primjenjivanje tarife za sistemsku uslugu od 01.04.2019. godine.

UPOREDNI PREGLED POZICIJA BILANSA USPJEHA
(bez sistemske i pomoćnih usluga – samo po tarifi za rad NOSBIH-a)

R. br.	Naziv	Ostvareno 1-6.2018.	Odluka DERK-a za 2019.	Rebalans fin.plana za 2019.	Ostvareno 1-6.2019.	Realiza cija %
1.	Prihodi od osnovne djelatnosti (tarife)	3.414.600	7.520.147	7.215.535	3.458.723	47,9
2.	Ostali prihodi	156.773	200.000	200.000	148.012	74,00
	UKUPNO PRIHODI	3.571.373	7.720.147	7.415.535	3.606.735	48,6
1.	Troškovi materijala	12.978	61.000	68.200	20.229	29,7
2.	Troškovi energenata i komunalni troškovi	42.939	118.000	143.000	58.850	31,7
3.	Ukupno usluge	755.189	1.549.894	1.644.647	664.415	40,4
4.	Bruto plate i naknade zaposlenim	2.019.124	3.513.974	3.999.000	1.914.284	47,87
5.	Amortizacija	194.418	924.099	972.629	553.819	57
6.	Kamate i premije osiguranje	179.124	386.280	506.340	194.087	38,3
7.	Putni troškovi	60.777	130.000	130.000	69.742	53,65
8.	Ostali porezi i takse	13.919	29.500	35.860	13.256	36,96
9.	Ostali rashodi	477.778	1.007.400	1.029.900	479.945	46,6
	UKUPNO TROŠKOVI	3.756.246	7.720.147	8.529.576	3.968.627	46,53
	<i>Višak prihoda nad rashodima</i>		0			
	Višak rashoda nad prihodima	-184.873	0	-1.114.041	-361.892	32,5

U ovoj tabeli prikazani su struktura i uporedni pregled ostvarenih prihoda i rashoda u prvoj polovini godine u odnosu na planirane/rebalansirane, odnosno, odobrene Odlukom o tarifi za 2019. godinu, kao i u odnosu na ostvarenje iz istog perioda prethodne 2018. godine, bez sistemske i pomoćnih usluga.

STRUKTURA UKUPNOG PRIHODA ostvarenog u periodu januar – juni 2019. godine

Prihodi u prvoj polovini godine ostvareni su u ukupnom iznosu od 3.606.735 KM, a sticani su:

- po osnovu tarife za rad NOSBIH-a i iznose 3.458.723 KM
- po drugim osnovama u iznosu 148.012 KM.

Inače, ukupan planirani prihod NOSBIH-a za 2019. je 7.415.535 KM, dok je ukupan ostvareni prihod od 3.606.735 KM ili 48,6% od planiranog godišnjeg iznosa. Ukupni prihodi za prvih 6 mjeseci 2019. godine ostvareni po osnovu tarife za rad manji su za 224.362 KM, što je posljedica primjene nove tarife od 01.03.2019., a ne od 01.01.2019. godine.

Odlukom o tarifi odobren je ukupan prihod u iznosu od 7.720.147 KM i veći je od rebalansom utvrđenog za 304.612 KM. Razlika je nastala zbog toga što su u trenutku donošenja rebalansa finansijskog plana bile poznate ostvarene količine potrošnje i proizvodnje, a shodno njima i ostvareni prihod te je kao takav i obuhvaćen rebalansom.

Struktura prihoda:

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>
Prihodi po osnovu tarife za rad	3.414.600	7.215.535	3.458.723
Prihodi od refundacija	8.352		10.513
Prihodi od kamata	9.229		19.005
Prihodi od kursnih razlika	840		11
Prihodi od donacija	137.178		116.408
Ostali prihodi	1.174	200.000	2.075
<i>Ukupno</i>	<i>3.571.373</i>	<i>7.415.535</i>	<i>3.606.735</i>

Prihod po osnovu tarife za rad NOSBIH-a ostvaren je u iznosu od 3.458.723 KM, čime je prebačen polugodišnji plan za 15.500 KM. Inače, on je proizvod fakturisanja domaće potrošnje, odnosno, preuzimanja el.energije sa mreže prijenosa (13.273.240.253 kWh) te važećih tarifa od 0,0469 i 0,0039 f/kWh (za prva dva mjeseca) i 0,0563 i 0,0047 f/kWh za period mart-juni 2019. godine.

Prihodi od refundacija plata (po osnovu naknada plata pripravnika od federalnog i kantonalnih zavoda) ostvareni su u iznosu od 10.513 KM.

Prihod od kamata iskazan je u iznosu od 19.005 KM, a stečen je po osnovu zateznih kamata za neblagovremeno plaćanje faktura od kupaca *Network for Trading* Beograd 4.009 KM i Aluminij d.d Mostar 14.996 KM.

Prihodi od donacija u iznosu od 116.408 KM su sredstva stečena po osnovu istraživačkog projekta CROSSBOW (103.347 KM) kojeg finansira Evropska komisija, čija je ukupna vrijednost 647.000 EUR i sredstva iz granta EBRD-a u iznosu 13.061 KM. U istim iznosima je iskazana protustavka u rashodima (za određene troškove, kao i naknade zaposlenima koji su angažovani na ovom projektu), tako da ova sredstva nemaju uticaja na finansijski rezultat.

Ostale prihode u iznosu od 2.075 KM čine prihodi po osnovu sudske presude u korist NOSBiH-a (890 KM), te prihodi po osnovu naplate štete od osiguranja u iznosu 1.185 KM.

Naplata fakturisanog prihoda po osnovu tarife za period 1-6.2019.

Na dan 30.06.2019. godine od ukupno fakturisanog prihoda 3.458.723 KM (bez PDV-a), naplaćeno je 2.903.689 KM ili oko 84%. Međutim, ukupan priliv novčanih sredstava u obračunskom periodu iznosi 3.511.134 KM. U ovaj priliv su uključena naplaćena potraživanja iz prethodne 2018. godine u iznosu 607.445 (uglavnom decembarske fakture tarifnim kupcima).

Takođe, u ovom periodu naplata od većine kupaca je bila sasvim uredna – sa plaćanjima u valutnim rokovima. Izuzetak je višemjesečni dug kompanije Aluminij dd. Mostar, koji je na dan 30.06.2019. godine iznosio ukupno 3.469.266 KM (po tarifi za rad NOSBiH-a 302.552 KM i za sistemsku uslugu i debalans 3.166.714 KM).

ANALITIČKI PREGLED TROŠKOVA

<i>Red. br.</i>	<i>NAZIV</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Kancelarijski materijal	2.233	5.500	2.565	46,64
2.	Materijal za održavanje čistoće	544	6.000	1.790	29,84
3.	Utrošeni ostali materijal i rezervni dijelovi za održavanje opreme i vozila	2.347	8.000	3.038	37,98
4.	Troškovi rezervnih dijelova za SCADA/EMS i TK	0	23.200	-	-
5.	Nabavka stručne literature i časopisi	3.289	4.000	2.862	71,54
6.	Troškovi ostalog kancelarijskog materijala	2.316	11.000	9.805	89,14
7	Troškovi sitnog inventara i auto guma	2.249	10.000	148	1,48
8	Ostali razni materijalni troškovi	0	500	21	4,18
I	Troškovi materijala (1 do 8)	12.978	68.200	20.229	29,66
9.	Troškovi el. energije	18.742	90.000	34.998	38,89
10.	Troškovi goriva	10.278	23.000	12.182	52,96
11.	Troškovi vode	841	5.000	1.853	37,07
12.	Troškovi grijanja	13.078	25.000	9.817	39,27
II	Troškovi energenata i komunalni trošk. (9 do 12)	42.939	143.000	58.850	31,68
13.	Usluge održavanja opreme	39.910	58.200	15.905	27,33
14.	Usluge održavanja sistema SCADA/EMS i TK	45.743	275.000	124.255	45,18

15.	Usluge održavanja softverske opreme	91.565	356.965	140.075	39,24
16.	Usluge finansiranja SEE CAO-a	74.869	128.875	69.143	53,65
17.	Usluge finansiranja SCC-a	146.687	293.375	146.687	50
18.	Troškovi zakupnine	201.404	120.832	500	0,41
19.	Troškovi reprezentacije	31.885	60.000	31.540	52,57
20.	Troškovi reklame i web prezentacije NOS BiH-a	2.987	12.000	2.935	24,46
21.	Usluge platnog prometa i bankarske provizije	22.667	47.000	22.489	47,85
22.	Troškovi kredita EBRD-a	7.823	11.000	7.823	71,12
23.	Telekomunikacione i poštanske usluge	20.518	50.000	22.845	45,69
24.	Usluge revizije finansijskih izvještaja	7.400	6.400	6.400	100
25.	Usluge stručnog usavršavanja i konsalting	5.291	23.000	2.831	12,31
26.	Usluge izrade studija	0	45.000	0	0
27.	Troškovi licence i regulatorne naknade	37.500	73.000	38.000	52,05
28.	Usluge objavljivanja oglasa	1.703	5.000	1.909	38,18
29.	Ostale usluge	17.235	79.000	31.078	39,34
III	Ukupno usluge (13 do 29)	755.189	1.644.647	664.415	40,40
30.	Bruto plate i naknade zaposlenih	2.019.124	3.999.000	1.914.284	47,87
IV	Bruto plate i naknade zaposlenih	2.019.124	3.999.000	1.914.284	47,87
31.	Amortizacija od vlastite opreme	194.418	972.629	553.819	56,94
V	Amortizacija ukupno	194.418	972.629	553.819	56,94
32.	Kamate i ostali finansijski troškovi	48.447	126.345	40.555	32,10
33.	Kamate na novi kredit EBRD-a 47324	119.632	352.295	138.852	39,41
34.	Troškovi osiguranja	11.046	27.700	14.680	53
VI	Kamate i premije osiguranja (32 do 34)	179.124	506.340	194.087	38,33
35.	Dnevnice i putni troškovi u zemlji	3.285	10.000	2.799	27,99
36.	Dnevnice i putni troškovi u inostranstvu	57.492	120.000	66.943	55,79
VII	Putni troškovi (35 do 36)	60.777	130.000	69.742	53,65
37.	Ostali porezi, takse, naknade i druge dažbine	3.723	8.000	3.376	42,2
38.	Poseban porez za podsticanje rehabilitacije invalida	2.616	6.000	2.741	45,68
39.	Poseban porez za zaštitu od elem. nepogoda i vod. naknade	7.581	21.860	7.138	32,65
VIII	Ostali porezi i takse (37 do 39)	13.919	35.860	13.256	36,96
40.	Članarine udruženjima (ENTSO-E) i druge članarine	378.929	805.400	378.621	47,01
41.	Naknada za povremene i	3.359	18.500	7.173	38,77

	privremene poslove (ugovor o djelu)				
42.	Naknade Upravnom odboru i Savjetodavnom vijeću	92.122	167.500	80.807	48,24
43.	Ostali rashodi	833	35.000	1.775	5,07
44.	Rashodi utvrđeni iz ranijih godina	2.535	3.500	11.569	330,54
IX	Ostali troškovi (40 do 44)	477.778	1.029.900	479.945	46,6
	UKUPNO TROŠKOVI	3.756.246	8.529.576	3.968.627	46,53

ANALIZA OSTVARENIH TROŠKOVA

Planirani troškovi za 2019. godinu prvobitno su iznosili 9.157.336 KM, dok su rebalansom utvrđeni u iznosu 8.529.576 KM, što je umanjeње za 627.760 KM. Obim rashoda odobren odlukom o tarifi za 2019. iznosi 7.720.147 KM. Dakle, kao što se može vidjeti, ukupni rashodi utvrđeni rebalansom, nisu u cjelini usklađeni sa odobrenima u Odluci o tarifi za 2019. godinu, kako ukupni, tako ni pojedinačni, a razlozi odstupanja su već navedeni u ovom izvještaju.

Ukupno ostvareni rashodi u iznosu od 3.968.627 KM realizovani su 46,53% u odnosu na plan za 2019. godinu.

Međutim, treba istaći da su rashodi koji se pokrivaju iz tarife realno manji od planiranih za 128.106 KM, ali su ih nominalno povećali rashodi od donacije CROSSBOW 103.347 KM, rashodi po osnovu granta EBRD 13.061 KM, rashodi po osnovu naknada plata pripravnika koji se refundiraju od federalnog i kantonalnih zavoda u iznosu od 10.513 KM te rashodi po osnovu štete koju je refundiralo osiguravajuće društvo u iznosu 1.185 KM.

Analitičko obrazloženje troškova

Materijalni troškovi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 1-6.2018.	Rebalans fin.plana za 2019.	Ostvareno 1-6.2019.	Realizacija %
1.	Kancelarijski materijal	2.233	5.500	2.565	46,64
2.	Materijal za održavanje čistoće	544	6.000	1.790	29,84
3.	Utrošeni ostali materijal i rezervni dijelovi za održavanje opreme i vozila	2.347	8.000	3.038	37,98
4.	Troškovi rezervnih dijelova za SCADA/EMS i TK	0	23.200	-	-
5.	Nabavka stručne literature i časopisi	3.289	4.000	2.862	71,54
6.	Troškovi ostalog kancelarijskog materijala	2.316	11.000	9.805	89,14
7.	Troškovi sitnog inventara i auto guma	2.249	10.000	148	1,48
8.	Ostali razni materijalni troškovi	0	500	21	4,18
	Troškovi materijala	12.978	68.200	20.229	29,66

Grupa troškova koji imaju karakter *materijalnih* ostvarena je u iznosu od 20.229 KM što je svega oko 30% planirane godišnje dinamike. Uštede su postignute, prvenstveno, zato što nije bilo troškova rezervnih dijelova za sistem SCADA. Naime, zamjena i ugradnja rezervnih dijelova za sistem SCADA potpuno je nepredvidiva jer ovi troškovi mogu višestruko prekoračiti planirani iznos, ili uopće ne nastati, što je bio slučaj u ovom polugodišnjem periodu. S obzirom na starosni vijek i amortizovanost sistema SCADA i TK ovi troškovi do kraja godine mogu biti i znatno veći od planiranih. Svi preostali troškovi iz ove grupe kreću se manje-više u planskoj dinamici.

Troškovi energenata i komunalni troškovi

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Troškovi el. energije	18.742	90.000	34.998	38.89
2.	Troškovi goriva	10.278	23.000	12.182	52.96
3.	Troškovi vode	841	5.000	1.853	37.07
4.	Troškovi grijanja	13.078	25.000	9.817	39.27
	<i>Troškovi energenata i komunalni troškovi</i>	<i>42.939</i>	<i>143.000</i>	<i>58.850</i>	<i>31,68</i>

Troškovi svrstani u grupu *energenata i komunalnih rashoda*, ostvareni su u iznosu od 58.850 KM, što je oko 32% planirane godišnje dinamike. S obzirom da je ova godina iskustvena zbog preseljenja u novi objekat u pogledu ostvarenja ovih troškova u drugoj polovini godine može doći do manjih ili većih odstupanja.

Usluge

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Usluge održavanja opreme	39.910	58.200	15.905	27,33
2.	Usluge održavanja sistema SCADA/EMS i TK	45.743	275.000	124.255	45,18
3.	Usluge održavanja softverske opreme	91.565	356.965	140.075	39,24
4.	Usluge finansiranja SEE CAO-a	74.869	128.875	69.143	53,65
5.	Usluge finansiranja SCC-a	146.687	293.375	146.687	50
6.	Troškovi zakupnine	201.404	120.832	500	0,41
7.	Troškovi reprezentacije	31.885	60.000	31.540	52,57
8.	Troškovi reklame i web prezentacije NOS BiH-a	2.987	12.000	2.935	24,46
9.	Usluge platnog prometa i bankarske provizije	22.667	47.000	22.489	47,85
10.	Troškovi kredita EBRD-a	7.823	11.000	7.823	71,12
11.	Telekomunikacione i poštanske usluge	20.518	50.000	22.845	45,69
12.	Usluge revizije finansijskih izvještaja	7.400	6.400	6.400	100
13.	Usluge stručnog usavršavanja i konsalting	5.291	23.000	2.831	12,31
14.	Usluge izrade studija	0	45.000	0	0

15.	Troškovi licence i regulatorne naknade	37.500	73.000	38.000	52,05
16.	Usluge objavljivanja oglasa	1.703	5.000	1.909	38,18
17.	Ostale usluge	17.235	79.000	31.078	39,34
	<i>Ukupno usluge</i>	<i>755.189</i>	<i>1.644.647</i>	<i>664.415</i>	<i>40,40</i>

Grupa troškova, koja ima karakter *usluga* ostvarena je u iznosu od 664.294 KM, što je oko 40% planirane godišnje dinamike.

Svi troškovi iz grupe „usluge“ bilježe ispodplansko ili približno plansko ostvarenje.

U grupi *usluge* posebno valja istaći neke od njihovih karakteristika:

Za održavanje *opreme* planirani godišnji iznos je 58.200 KM. Do 30.06.2019. godine na ovoj troškovnoj grupi iskazano je 15.905 KM što je oko 27% godišnjeg planiranog iznosa. Uštede su postignute na svim pozicijama održavanja opreme, s tim što će održavanje registrafona biti iskazano tek u drugoj polovini godine.

Troškovi održavanja *opreme* podrazumijevaju:

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
održavanje UPS-a	1.660	3.700	1.600	43,24
održavanje IT opreme	11.905	30.000	11.535	38,45
održavanje registrafona	0	5.000	-	-
održavanje vozila	1.326	6.000	511	8,52
održavanje ostale opreme ¹⁾	646	5.500	408	7,42
održavanje nekretnina	0	8.000	1.851	23,14
<i>Ukupno:</i>	<i>15.537</i>	<i>58.200</i>	<i>15.905</i>	<i>27,32</i>

¹⁾ odnosi se na održavanje servera, telekomunikacione opreme, računarske opreme, štampača i kopir aparata, klima uređaja, kancelarijskog namještaja i dr.

- Za održavanje *operativne funkcije sistema SCADA/EMS i TK* planirani godišnji iznos od 275.000 KM je utvrđen na bazi važećeg ugovora. Do 30.06.2019. izdvojeno je 124.255 KM, jer do zaključenja polugodišnjeg obračuna nisu pristigle sve fakture.
- Značajna *softverska oprema* koja se koristi kao alat za osnovnu djelatnost NOSBIH-a, uglavnom se ne bi mogla ni koristiti bez njenog održavanja, ažuriranja i nadogradnje (*update, upgrade*). Ovdje je, dakle, uključeno održavanje softvera sa rokom do godinu dana koje, bez obzira što je nekada u pitanju i nadogradnja, prema MRS-u, ima karakter troška, a ne investicije. Za godišnje održavanje *softverskih alata* rebalansom je smanjen planirani iznos sa 421.037 KM (što bi bio optimum za siguran rad) na 356.965 KM. Polugodišnja dinamika je realizovana u iznosu od 140.075 KM.

U prvom polugodištu je, za održavanje *softvera*, uloženo tek 140.075 KM, što je 39% planiranog godišnjeg iznosa. To se dogodilo prije svega zato što će za pojedine softvere (*AMR, Transparency...*) obaveza plaćanja pristići u drugoj polovini godine.

Strukturu ovih usluga, prvenstveno, čine:

	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
AMR softver		27.000	-	-
licenca Microsoft OS	19.392	70.000	27.216	38,88
održavanje „obračunske baze podataka“	12.443	25.000	9.375	37,5
godišnje produženje antivirus licence	4.445	5.500	4.959	90,16
godišnje održavanje ASPEN-a	3.291	3.000	3.291	109,7
održavanje softvera ESS	12.762	122.044	61.022	50
održavanje softvera PSS	15.918	35.983	17.628	48,99
održavanje TNA	17.602	23.470	11.735	50
korištenje verifikacijske platforme (dio PEVF)	0	39.117	-	-
održavanje Intel parallel studio	0	1.851	1.812	97,89
ostali softveri	5.713	4.000	3.037	75,92
<i>Ukupno:</i>	<i>91.565</i>	<i>356.965</i>	<i>140.075</i>	<i>39,24</i>

- Za finansiranje aukcijske kuće SEE CAO, čije je sjedište u Podgorici, planiran je isti obim sredstava kao i u prethodnoj 2018. godini - 128.875 KM. Međutim, zbog neblagovremenog usvajanja budžeta kompanije SEE CAO za 2019., došlo je do polugodišnjeg prekoračenja iznosa za njihovo finansiranje (69.143 KM), u odnosu na naš planirani polugodišnji iznos (64.438 KM), ali će se to “ispeglati” do kraja godine. Zahvaljujući, prije svega NOSBiH-u, kao jednom od sedam suosnivača ove aukcijske kuće, umanjen je godišnji iznos za njeno finansiranje, sa 171.833 KM, koliko je iznosilo u prethodnim godinama (2014. do 2016.), na 128.875 KM.
- Prema finansijskom planu SCC-a za 2019. godinu, obaveza NOSBiH-a kao njegovog suosnivača, utvrđena je u iznosu od 293.375 KM (150.000 EUR). To je u odnosu na 2017. godinu, smanjenje za 30.000 EUR, opet na inicijativu NOSBiH-a. Realizovani polugodišnji iznos odgovara planiranoj dinamici od 146.687 KM.
- Troškovi *zakupa poslovnog prostora* se od 01.01.2019. godine prema MSFI 16 knjigovodstveno evidentiraju preko bilansa stanja, a to podrazumijeva da je iznajmljena imovina uknjižena u bilans stanja i ona se amortizuje kao i sva ostala imovina. NOSBiH je angažovao konsultantsku kuću za obračun sadašnje vrijednosti imovine sa pravom korištenja na dan 01.01.2019. godine. Takođe, prema istom standardu evidentirani su i troškovi kamate koji se definišu kao kamatna stopa koju bi NOSBiH morao platiti ako bi od finansijske institucije posudio sredstva neophodna za nabavku navedene imovine. Po ovom osnovu na amortizaciji je evidentiran iznos 56.555 KM, a na kamati 4.882 KM, što znači da su ovi troškovi uvećani u odnosu na rebalans (jer su se u rebalansu nalazili na poziciji *troškovi zakupnina*), a istovremeno je *trošak zakupnina* umanjen za naprijed navedene iznose.

Zakupnina radnog prostora, sa njegovim održavanjem i obezbjeđenjem mjesečno iznosi 9.886 KM, što predstavlja cijenu 28 KM/m².

Određena sredstva redovno se planiraju i za druge zakupnine – sale za veće sastanke i sl. Za takve namjene je do sada utrošeno 500 KM.

- Troškovi *reprezentacije* se iz godine u godinu smanjuju, uprkos intenzivnijim aktivnostima, odnosno, većem broju raznih poslovnih sastanaka te evidentnom povećanju cijena ugostiteljskih i drugih roba i usluga koje imaju karakter reprezentacije. U odnosu na planirani godišnji iznos, reprezentacija je ostvarena sa 53%.
- U sklopu troškova *reklame, propagande i web prezentacije* (2.935 KM) za redovno mjesečno održavanje i dizajniranje web stranice utrošeno je 2.550 KM, a ostatak se odnosi se na korištenje sertifikata SSL i održavanje domene *nosbih.ba* (327 KM), te na izradu vizit karti 58 KM.
- Na troškovnoj poziciji *platni promet i bankarske usluge* iskazani su troškovi od 22.489 KM, a ostvareni su u iznosu od 47,85% u odnosu na godišnji plan. Ove troškove nije moguće decidno planirati jer osnovicu za obračun provizije na platni promet predstavlja visina same fakture te je potpuno nepredvidivo koliki će troškovi biti tokom godine. Značajan iznos su bankarski troškovi za usluge ITC mehanizma, zajedničkih aukcija *SEE CAO* te zajedničkih aukcija sa EMS-om. Ovdje su iskazani i troškovi overdraft kredita, provizije posredničkih banaka prilikom inoplaćanja i drugi.
- *Administrativni troškovi kredita EBRD-a* iznose 7.823 KM i ostvareni su sa 71,12% u odnosu na planirani iznos. Ovi troškovi predstavljaju godišnju naknadu za obradu kredita i biće prisutni sve dok traje realizacija kredita EBRD-a.
- Troškovi *telekomunikacionih usluga* iz godine u godinu bilježe tendenciju smanjenja te se u skladu s tim i umanjeno planiraju. Polugodišnje ostvarenje od 22.845 KM iznosi 45,69% od planiranog na godišnjem nivou.
- Usluge *revizije finansijskih izvještaja* za 2018. godinu plaćene su u ukupnom iznosu od 6.400 KM i terete troškove 2019. godine. Reviziju je izvršila revizorska kompanija *Baker Tilly Re Opinion d.o.o.* iz Sarajeva koja ima licencu prihvatljivu za reviziju projekata koje finansira Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).
- Na poziciji *stručno usavršavanje zaposlenih* iskazano je 2.831 KM, što je oko 12% od planiranog godišnjeg iznosa. Ove troškove čine kotizacije za redovne seminare i druge edukacije zaposlenih NOSBiH-a.
- Za *troškove regulatorne naknade* izdvojeno je 38.000 KM, što je u skladu sa iznosom utvrđenim Odlukom o finansiranju DERK-a za 2019. godinu.
- Od planiranog godišnjeg iznosa (45.000 KM) namijenjenog za izradu *studija*, do 30.06.2019. godine nisu ostvareni troškovi na ovoj poziciji jer se izrada planiranih studija očekuje u drugoj polovini godine.
- Za *oglašavanje* u javnim glasilima, utrošeno je 1.909 KM, što je manje od polovine planiranog godišnjeg iznosa (5.000 KM). Oglašavano je za tendere i ugovore o nabavkama roba i usluga te druge objave – konkursi, revizorski izvještaj i drugo.
- *Ostale usluge* u iznosu 31.078 KM se odnose na: advokatske usluge 3.498 KM, špeditorske usluge 280 KM, usluge fizičkog obezbjeđenja poslovnih objekta 25.067

KM, usluge odvoza otpada 1.400 KM, usluge tehničkog pregleda i registracije vozila 464 KM, te druge usluge u iznosu 367 KM. Ove usluge su ostvarene sa oko 39% planirane godišnje dinamike.

Bruto plate i ostala primanja zaposlenih

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Bruto plate i naknade zaposlenih	2.019.124	3.999.000	1.914.284	47,87
	<i>Bruto plate i naknade zaposlenih</i>	2.019.124	3.999.000	1.914.284	47,87

Na poziciji *Bruto plate i naknade zaposlenima u bilansu uspjeha*, u prvom polugodištu je iskazan iznos od 1.914.284 KM, od čega je za sva bruto primanja zaposlenih na teret tarife obračunato 1.807.159 KM, dok se ostatak od 96.612 KM odnosi na plate i naknade isplaćene na teret sredstava projekta CROSSBOW i 10.513 KM su refundacije Zavoda za zapošljavanje za pripravnika. U bruto primanja su uključena sva neto primanja zaposlenih (plate, topli obrok, gradski i međugradski prevoz, regres, komisije i dr.) te porezi i doprinosi. Kao što je moguće vidjeti, NOSBiH je i na ovoj poziciji uspio da se kreće u skladu sa rebalansom finansijskog plana za 2019. godinu.

Amortizacija

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	A m o r t i z a c i j a	194.418	972.629	553.819	56,94
	<i>Amortizacija ukupno</i>	194.418	972.629	553.819	56,94

Amortizacija obračunata na ukupna stalna sredstva iznosi 553.819 KM, što je oko 57% planiranog godišnjeg iznosa. Ovdje treba napomenuti da je amortizacija uvećana za iznos 56.555 KM, koji se odnosi na amortizaciju po osnovu zakupa poslovnog prostora prema MSFI 16.

Kamate i premije osiguranja

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Kamate i ostali finansijski troškovi	48.446	126.345	40.555	32,10
2.	Kamate na novi kredit EBRD-a 47324	119.632	352.295	138.852	39,41
3.	Troškovi osiguranja	11.046	27.700	14.680	53
	<i>Kamate i premije osiguranje</i>	179.124	506.340	194.087	38,33

Kamate i premije osiguranja, u ukupnom iznosu od 194.087 KM, obuhvataju kamate na domaće kredite, kamate na nepovučena i povučena sredstva novog kredita EBRD-a te kamate po osnovu zakupa poslovnog prostora prema MSFI 16, u ukupnom iznosu (179.407 KM), kao i troškove osiguranja u iznosu od 14.680 KM.

Struktura kamata na postojeće kredite:

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Kredit RF banke za opremu 2007 Ug. br.03841/15	3.500	3.850	2.188	56,83
2.	Kredit RF banke za rezervni centar, Ug. br.05053/17	35.530	64.495	33.139	51,38
3.	Postojeći kredit EBRD br. 47324-povučena sredstva	88.697	287.935	135.908	47,2
4.	Postojeći kredit EBRD br. 47324-nepovučena sredstva	30.935	64.360	2.944	4,57
5.	Kamata za zakup poslovnog prostora	-	-	4.882	-
6.	Kamate na overdraft kredit i ostale zatezne kamate	7.643	58.000	346	0,60
	UKUPNO	168.078	481.640	179.407	37,25

Inače, treba istaći da se u skladu sa ugovorima, otplatni planovi kamata na preostale kredite koriguju šestomjesečno i usklađuju sa promjenom EURIBOR-a, zbog čega kamate, uglavnom, manje ili više odstupaju od planiranih, odnosno, od onih iz otplatnih planova. I ovdje podsjećamo da su kamate uvećane za iznos 4.882 KM, koji se odnosi na kamate po osnovu zakupa poslovnog prostora prema MSFI 16.

Troškovi *osiguranja* u iznosu od 14.680 KM odnose se na osiguranje vozila 4.351 KM, stalnih sredstava 5.949 KM te osiguranje zaposlenih od ozljeda na radu 4.380 KM.

7. Putni troškovi u zemlji i inostranstvu

<i>Red. br.</i>	<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 1-6.2018.</i>	<i>Rebalans fin.plana za 2019.</i>	<i>Ostvareno 1-6.2019.</i>	<i>Realizacija %</i>
1.	Dnevnice i putni troškovi u zemlji	3.285	10.000	2.799	27,99
2.	Dnevnice i putni troškovi u inostranstvu	57.492	120.000	66.943	55,79
	Putni troškovi	60.777	130.000	69.742	53,65

Troškovi službenih putovanja iskazani u bilansu uspjeha iznose ukupno 69.742 KM, od toga je u BiH potrošeno 2.799 KM, a u inostranstvu 66.943 KM. Putni troškovi isplaćeni na teret donacije projekta CROSSBOW, iznose 6.474 KM i kao takvi nemaju uticaj na finansijski rezultat. Troškovi putovanja u zemlji i inostranstvu ostvareni su u vrijednosti 54% planirane godišnje dinamike. Ne treba posebno isticati da se potrebe za službenim putovanjima iz godine u godinu povećavaju, prvenstveno zbog funkcija koje NOSBIH implementira u skladu sa zakonskim obavezama. Među njima su najznačajnije aktivnosti vezane za zajedničke aukcije sa kompanijama SEE CAO i EMS, Sporazum o zajedničkoj tercijarnoj rezervi na nivou SHB bloka, Centar za koordinaciju sigurnosti (SCC) te druge aktivnosti koje su u skladu sa međunarodnim obavezama, prvenstveno prema Energetskoj zajednici i ENTSO-E. Već je više puta isticano da se, zbog ograničenih sredstava za ove namjene, veoma racionalno, prioritarno i selektivno odobravaju službena putovanja, samo tamo gdje je prisustvo naših predstavnika neophodno.

Ostali porezi i takse i porezi koji ne zavise od rezultata

Red. br.	Naziv	Ostvareno 1-6.2018.	Rebalans fin.plana za 2019.	Ostvareno 1-6.2019.	Realizacija %
1.	Ostali porezi, takse, naknade i druge dažbine	3.723	8.000	3.376	42,2
2.	Poseban porez za podsticanje rehabilitacije invalida	2.616	6.000	2.741	45,68
3.	Poseban porez za zaštitu od elem. nepogoda i vod. naknade	7.581	21.860	7.138	32,33
	<i>Ostali porezi i takse</i>	13.919	35.860	13.256	36,96

Ostali porezi i takse te porezi koji ne zavise od rezultata obuhvataju, prije svega, poseban porez za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i opću vodoprivrednu naknadu od po 0,5% što se obračunava na neto primanja u FBiH, zatim godišnju komunalnu, administrativne i druge takse radi ovjere i legalizacije određene dokumentacije. Ovdje se evidentira i poseban doprinos za podsticanje rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom, za zaposlene sa prebivalištem u FBiH. Ukupan iznos obračunatih poreza i naknada po svim osnovama, zaključno sa 30.06.2019. godine, je 13.256 KM, što je oko 37% od planiranog godišnjeg iznosa. Dio navednih poreza (poreze i doprinosi koji se obračunavaju na neto primanja), se finansirao iz projekta CROSSBOW u iznosu 141 KM.

Ostali rashodi

Red. br.	Naziv	Ostvareno 1-6.2018.	Rebalans fin.plana za 2019.	Ostvareno 1-6.2019.	Realizacija %
1.	Članarine udruženjima (ENTSO-E) i druge članarine	378.929	805.400	378.621	47,01
2.	Naknada za povremene i privrem.poslove (ugovor o djelu)	3.359	18.500	7.173	38,77
3.	Naknade Upravnom odboru i Savjetodavnom vijeću	92.122	167.500	80.807	48,24
4.	Ostali rashodi	833	35.000	1.775	5,07
5.	Rashodi utvrđeni iz ranijih godina	2.535	3.500	11.569	330,54
	<i>Ostali rashodi</i>	477.778	1.029.900	479.945	46,60

Polugodišnje ostvarenje grupe troškova iskazane kao *ostali rashodi* je 479.945 KM, što je 46,60% planiranog godišnjeg iznosa.

Ovdje se po kontnom planu evidentiraju: članarine (ENTSO-E, CIGRE i dr.), ugovori o djelu, naknade Upravnom odboru, ostali rashodi kao i rashodi iz ranijih godina (vanredni rashodi).

Najveći trošak u ovoj grupi odnosi se na članarinu ENTSO-E, čiji polugodišnji iznos je 377.474 KM. Osim toga, za BAKE i druge članarine izdvojeno je 1.026 KM.

Osim članarina, u strukturi ovih troškova iskazani su i:

- *naknade po osnovu ugovora o djelu* u iznosu od 7.173 KM (bruto obračunata naknada po ugovoru za čišćenje i održavanje glavnog centra)

- *naknade Upravnom odboru NOSBIH-a* koje su u prvoj polovini godine obračunate u iznosu od 80.807 KM što je oko 48% godišnjeg planiranog iznosa
 - *ostali rashodi* u iznosu od 1.775 KM, koji predstavljaju (negativne) kursne razlike nastale u periodu između knjiženja i plaćanja inofaktura, zbog promjene valutnog kursa US dolara.
 - *troškovi utvrđeni iz ranijih godina* u iznosu od 11.569 KM koji se odnose na fakture koje su pristigle u 2019., za troškove nastale u 2018. godini. Rebalansom su sredstva bila planirana u iznosu 3.500 KM, jer je taj iznos bio poznat u trenutku donošenja rebalansa, ali su nakandno dostavljene fakture sledećih dobavljača čiji se troškovi odnose na 2018. godinu:
 1. Logosoft 3.150 KM
 2. Automehanika 500 KM
 3. A2B Express 52 KM
 4. Elektroprijenos 4.539 KM.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA NA DAN 30.06.2019. godiine

Red. broj	O P I S	Ozn. (+,-)	I Z N O S	
			Tekuća godina	Prethodna godina
	A. NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1.	Neto dobit (gubitak) za period		(402.097)	(3.804.338)
	<i>Usklađivanje za:</i>			
2.	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalne imovine	+	71.558	82.876
3.	Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalne imovine	+ (-)		
4.	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalne imovine	+	482.261	111.543
5.	Gubici (dobici) od otuđenja materijalne imovine	+ (-)		
6.	Usklađivanje iz osnova dugoročne finansijske imovine	+ (-)		
7.	Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+ (-)		
8.	Ostala usklađivanja za nenovčane stavke i novčani tokovi koji se odnose na ulagačke i finansijske aktivnosti			
9.	Ukupno (2 do 8)		553.819	194.419
10.	Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)		-
11.	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	1.171.304	11.046.519
12.	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	1.296.790	(523.659)
13.	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	275.593	705.119
14.	Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	137.659	228.835
15.	Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+ (-)	254.590	(86.670)
16.	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	(1.489.050)	(1.333.487)

17.	Ukupno (10 do 16)		1.646.886	10.036.657
18.	Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti (1±9±17)		1.798.608	6.426.738
	B. NOVČANI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
19.	I. Prilivi novca iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)		-	-
20.	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+		
21.	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela	+		
22.	Prilivi iz osnova prodaje osnovne imovine	+		
23.	Prilivi iz osnova kamata	+		
24.	Prilivi iz osnova dividendi i učešća u dobiti	+		
25.	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+		
26.	II. Odlivi novca iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)	+	594.415	2.959.611
27.	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-		
28.	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-		
29.	Odlivi iz osnova kupovine osnovne imovine	-	594.415	2.959.611
30.	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-		
31.	Neto prilik novca iz ulagačkih aktivnosti (19-26)			
32.	Neto odliv novca iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		594.415	2.959.611
	C. NOVČANI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
33.	I. Prilivi novca iz finansijskih aktivnosti (34 do 37)		771.328	1.702.225
34.	Priliv iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+		
35.	Priliv iz osnova dugoročnih kredita	+		1.369.081
36.	Priliv iz osnova kratkoročnih kredita	+	771.328	330.207
37.	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+		2.937
38.	II. Odlivi novca iz finansijskih aktivnosti (39 do 44)		1.134.556	527.550
39.	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-		
40.	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	153.616	195.767
41.	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	925.644	330.237
42.	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-		
43.	Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-		
44.	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	-	55.296	1.546
45.	Neto prilik novca iz finansijskih aktivnosti (33-38)			1.174.675
46.	Neto odliv novca iz finansijskih aktivnosti (38-33)		363.228	
47.	D. UKUPNI PRILIV NOVCA (18+31+45)		1.798.608	7.601.413
48.	E. UKUPNI ODLIV NOVCA (18+32+46)		957.643	2.959.611
49.	F. NETO PRILIV NOVCA (47-48)		840.965	4.641.802
50.	G. NETO ODLIV NOVCA (48-47)			

51.	H. Novac na početku izvještajnog perioda		688.136	2.718.606
52.	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna novca	+		
53.	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna novca	-		
54.	K. Novac na kraju izvještajnog perioda (51+49-50+52-53)		1.529.101	7.360.408

U odnosu na uporedni period, 2018. godinu, u novčanom toku od *poslovnih aktivnosti* došlo je do smanjenja sredstava u ukupnom iznosu od 4.628.130 KM. Do smanjenja je došlo kroz: amortizaciju materijalnih (482.261 KM) i nematerijalnih sredstava (71.558 KM), smanjenje potraživanja od prodaje za 1.171.304 KM, smanjenje drugih potraživanja za 1.296.790 KM, smanjenje aktivnih vremenskih razgraničenja (275.593 KM), povećanje obaveza prema dobavljačima (137.659 KM), povećanje drugih obaveza (254.590 KM), smanjenje pasivnih vremenskih razgraničenja (1.489.050 KM) te kroz ostvareni višak rashoda nad prihodima (402.097 KM).

Novčani tok od *ulagačkih aktivnosti* bilježi odliv novca za nabavku stalnih sredstava u iznosu od 594.415 KM.

U novčanom toku od *finansijskih aktivnosti (kredit i pozajmice)* bilježi se priliv od 771.328 KM, a istovremeno je zabilježen odliv po osnovu otplate pozajmljenih kreditnih i drugih obaveza u iznosu 1.134.556 KM. Tako je u prvoj polovini godine ukupan odliv sredstava veći od priliva za 363.228 KM, prvenstveno zbog otplate kreditnih sredstava (postojeći kredit EBRD-a).

Ukupan priliv *gotovine (novca)* iznosi 1.798.608 KM, dok je ukupan odliv 957.643 KM. Evidentirano je, dakle, povećanje *neto novčanih sredstava* u odnosu na 01.01.2019. za iznos 840.965 KM.

*

* *

Treba imati u vidu da je polugodišnji obračun privremen te, kao što je u izvještaju navedeno, zbog nepristiglih faktura i druge dokumentacije, u njemu nisu obuhvaćeni svi troškovi koji se odnose na prethodni period, a koji će svakako teretiti ostatak godine. Određene kapitalne izdatke, pogotovu, kreditne i druge finansijske obaveze, koje dospijevaju već u narednoj godini, trebaće krajnje ozbiljno i odgovorno predvidjeti i uzeti u obzir, pogotovu u postupku izrade zahtjeva za tarifu NOSBiH-a za 2020. godinu. Pred NOSBiH-om, su dakle, veoma složeni i odgovorni zadaci koje treba obaviti u narednim mjesecima.